

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 23 Ocak 2014
Sayı: 21332

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

38399

Aşağıdaki sorunun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Ayşenur İSLAM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince saygıyla arz ederim.
23.01.2014

Ayşe Eser DANIŞOĞLU
CHP İstanbul Milletvekili

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme; siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki insan haklarını en geniş biçimde tanımlayan, tarihte en geniş kabul gören insan hakları belgesidir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından 14 Ekim 1990 yılında imzalanmış ve 27 Ocak 1995'te Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Üzerine tartışılması mümkün olmayan standartlar ve yükümlülükler içeren bu Sözleşme ile çocukların nerede doğduklarına, kim olduklarına, cinsiyetlerine, dinlerine ya da sosyal kökenlerine bakılmaksızın bütün hakları tanımlanmaktadır.

Çocuğun yaşaması, gelişmesi ile yararının gözetilmesi Sözleşmede yer alan temel değerlerdendir. Özgürlükten yoksun bırakıcı uygulamalardan korunma, çocukların kendileriyle ilgili konularda görüşlerini dile getirme, istismar ve ihmalden korunma, cinsel sömürüden korunma, ekonomik sömürüden korunma Sözleşmede açıkça savunulan haklardır.

"Çocuk Gelinler" ya da "Erken Yaşta ve Zorla Evlilikler", çocuk haklarının ve insan haklarının açık ihlalidir. Siirt'te 12 yaşında evlendirilen, 13'ünde anne olan ve evinde silahla vurulmuş halde bulunan 14 yaşındaki Kader Erten'in ölümü, ülkemizde yıllardır süregelen bu toplumsal ve sosyal dramın önüne geçilmesinin aciliyetini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu duruma göz yuman, olağanlaştıran ve "masumlaştıran" sistem, çocuk istismarına resmi onay veriyor demektir. Çocuk gelinler sorunu hakkında Hükümetiniz, 18.07.2013 tarihinde kurulan ve bugüne kadar sadece bir kere toplanmış "Erken Yaşta ve Zorla Evlilikler Komitesi" dışında, önleyici ve koruyucu mekanizmalar adına hiçbir adım atmamış, herhangi bir somut çalışma ve politika oluşturulmamıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Çocuk gelinler sorunu için Uçan Süpürge Derneği ile işbirliği yapması ise geç kalınmış önemli bir gelişmedir.

Diğer önemli bir husus da çocuk gelin sayısına dair farklı birçok istatistik bulunması ancak bu istatistiklerin birbiriyle tutarlı olmamasıdır. 2011 yılında Uçan Süpürge Derneği tarafından 54 ilde yapılan araştırmaya göre, çocuk evliliklerin oranı % 28-30 olarak belirtilmiş, hatta bazı bölgelerde bu oranın % 48'lere çıktığı açıklanmıştır. Ancak, TBMM çatısı altında milletvekillerinin soru önergelerine verilen yanıtlarda, 2011 yılı "Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması" verileri dışındaki hiçbir istatistiki verinin doğruluğunun ve güvenilirliğinin olmadığı belirtilmiştir. Bakanlığınızın, bu araştırmayı referans alarak verdiği cevaplarda 2006-2011 yılları arasında evlilik yapan kadınların % 7,9'unu 18 yaşın altındaki kız çocukların oluşturduğu ve bu oranın önceki on yıllara göre düşüş gösterdiği belirtilmiştir. Ancak, aynı araştırmada yer alıp Bakanlığınız tarafından gündeme getirilmek istenmeyen önemli bir istatistik ise, ilk evlenme yaşı verilerine göre kadınların % 29,2'sinin 18 yaşın altında evlenmiş olmasıdır. Bir çocuğun bile haklarından mahrum edilmesi kabul edilemezken sayıları yüzbinlerle ölçülecek çocuk gelin sayısı Bakanlığınızın açıklamalarında düşük gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda:

1. Mevcut istatistikler ve basına da yansıyan haberlerin ortaya koyduğu üzere çocuk gelinler sorunun ortadan kaldırılması için gerekli çalışmalar yapılmamaktadır. Bakanlığınız kısa ve uzun vadede bu sorunu ortadan kaldırılması için hangi politikaları uygulayacak, hangi çalışmaları gerçekleştirecektir?

38399

2. İstatistiklerin birbiriyle örtüşmediği göz önüne alınarak, Bakanlığınız verilerine göre 2002 yılı itibariyle kaç çocuk gelin bulunmaktadır? Çocukların evlendirilme yaşları nelerdir? Toplam çocuk intiharları içinde erken yaşta evlilik yapanların oranı nedir?
3. Çocuk yaşta evliliklerin kayıt altına alınması ve verilerin sürekli güncellenmesi için belirli aralıklarla saha araştırması yapılmakta mıdır? Yapılmıyor ise, yapılması düşünülmekte midir? Bakanlığınız tarafından, çocuk gelin sorununu oluşturan dinamiklerin belirlenmesi ve çözüm politikaları üretilmesi adına da, sosyolog, sosyal çalışmacı ve sosyal politika uzmanları ile birlikte yürütülecek herhangi bir çalışma öngörülmekte midir?
4. “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Komitesi” kurulduğu 2013 Temmuz ayından bugüne kadar neden sadece bir kere toplanmıştır? Bu toplantının erken yaşta evlilikleri önlemek adına her hangi somut çıktısı var mıdır? Komite’nin hangi sıklıkta toplantıya çağırılması düşünülmektedir?
5. 17 Mayıs 2013 tarihinde, UNICEF ve UNFPA’nın katılımıyla gerçekleştirilen “Çocuk Gelinler Çalıştayı” sonucunda hangi sosyal politika önerileri ortaya çıkmıştır? Çalıştayı önleyici ve koruyucu politikalara yönelik somut çıktıları olmuş mudur? Bu politikalardan hangileri Bakanlığınız tarafından uygulamaya geçirilmiştir?
6. Milletvekillerinin soru önergelerine verilen yanıtlarda, Uçan Süpürge Derneği ile birlikte, çocuk gelinlerin Türkiye’deki gibi toplumsal bir sorun olduğu diğer ülkelerden Bangladeş ve Hindistan’a çalışma ziyaretleri gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Gerçekleştirilen ziyaretlerin somut çıktıları nelerdir? Bu ziyaretlerden hareketle sorunun önlenmesi adına hangi somut politikalar üretilmiştir?
7. 5393 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 sayılı Kanun’da geçen ihbar yükümlülüğü ve Cumhuriyet Başsavcılıklarının görev tanımlamasına göre 18 yaş altında gayri resmi olarak evlendirilen çocuklar hakkında ihbar yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bağlamda; mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları, köy muhtarları, genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları ve hatta imamlar tarafından 2002 yılından bu yana kaç ihbar yapılmıştır? Bu ihbarları yıl bazında paylaşıyor musunuz? Eğer ihbar yok ise, bu mekanizmanın işletilmesi için herhangi bir çabanız bulunmakta mıdır?
8. Bakanlığınıza bağlı kurumlarda erken yaşta evlenme nedeniyle yaşanan sıkıntılardan ötürü kaç çocuğa ve ailesine destek verilmiştir?
9. 2013 Yılında Bakanlığınız ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında aile yapısının ve değerlerinin korunması; aileyi ve aile içinde bireyi tehdit eden problemler hakkında toplumun duyarlı kılınması amacıyla bir Protokol imzalanmıştır. Bu Protokol çerçevesinde yürütülen çalışmalar nelerdir? Bakanlığınız ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından çocuk gelinler ve erken yaşta evlilikler konusunda toplumun duyarlı kılınması ve farkındalık yaratılması önemli bir çalışma alanı olarak değerlendirilmekte midir?
10. Ülkemizde, devlet nikâhı belgesi olmadan Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı imamlar tarafından imam nikâhı kıyılmaz. Ancak, 18 yaş altındaki bireylerin gerçekleştirdiği evliliklerin çoğunda devlet nikâhı olmadığı, birçok çocuk gelinin imam nikâhı ile evlendirildiği görülmektedir. Bu gayri resmi uygulamanın sonlandırılması için Diyanet İşleri Başkanlığı ile bir Protokol hazırlanması planlamakta mıdır?
11. 2002- 2013 yılları arasında çocuğunun evlenmesi için mahkemeye başvuran anne-baba veya yasal temsilci sayısı kaçtır? Bu veriler Bakanlığınız tarafından takip edilmekte ve düzenli aralıklarla Adalet Bakanlığından, aile ve çocuk mahkemelerinden temin edilmekte midir?